

Grøn vækst - hvad betyder det for økologer?

af Henning Hervik

I 2008 lancerede regeringen sin vision for grøn vækst. Siden er vi blevet bombarderet med informationer, nye love, bekendtgørelser, vejledninger og en utrolig masse spørgsmål om hvad det kommer til at betyde ude i det praktiske liv. Denne gennemgang er et forsøg på at afkode de væsentligste tiltag, som er gennemført, og hvilken betydning det vil få for økologerne.

Vi ved at de vedtagne regler har vakt meget frustration blandt landmænd. Den skal jeg ikke komme ind på her. Jeg vil forholde mig til de nye regler og belyse hvordan man som landmand skal forholde sig til dem.

Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram

Ansøgninger til denne ordning er strømmet ind til FødevarerErhverv og til december ved vi hvilke projekter, som i de næste tre år skal bidrage til udviklingen af økologien. Målsætningen i Grøn Vækst er som bekendt, at det økologiske areal skal fordobles over en 10-

årig periode. Resultaterne af disse projekter vil kunne få stor indflydelse på udviklingen af nye metoder og teknologier inden for det økologiske erhverv. Derfor skal du være opmærksom på resultaterne, når de kommer.

Særlig miljøstøtte under § 68

I 2010 har det været muligt at søge enårig støtte til Ekstensivt landbrug (EL), Pleje af permanente græsarealer og Etablering af energiafgrøder. Denne form for støtte er direkte støtte ligesom enkeltbetalingen. Tilskuddene indgår altså i beregningen af graduering. Disse ordninger vil fremover træder i stedet for ordninger vi tidligere kun har kunnet få som 5-årige tilsagn. De enårige støtteordninger søges på enkeltbetalingsansøgningen og du er forpligtiget til at overholde reglerne i hele kalenderåret.

Det er stadig muligt at søge 5-årige tilsagn til pleje af græs- og naturarealer, omlægning til Økologi og miljøvenlig produktion af juletræer og pyntegrønt på landbrugsjord.

Grøn vækst består af en række love:

- Jordfordelingslov vedtaget i mar. 2009. Forenkling af sagsbehandling - én-kendelsessystem
- Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) - vedtaget i dec. 2009
- Landbrugsstøttelew vedtaget i dec. 2009. Særlig miljøstøtte under § 68: Ekstensivt landbrug, Pleje af permanente græsarealer og Etablering af energiafgrøder.
- Sprøjteloew vedtaget i dec. 2009. Årlig indberetning af sprøjtejournaler
- Gødningsloew vedtaget i dec. 2009. Handler bl.a. om efterafgrødereglene
- Moderne landbrugsloew vedtaget i marts 2010. Grænse på 750 DE/bedrift, krav til ejerforhold, bopælspligt mm.

Årlig indberetning af sprøjtejournaler

Jamen, økologer bruger da ikke plantebeskyttelsesmidler!? Jo - i nogle tilfælde! Alle plantebeskyttelsesmidler, som anvendes til at beskytte planter mod angreb af sygdomme og skadedyr, er omfattet af pligten til at føre sprøjtejournal. Eksempler kan være svovlsprøjtninger i frugtplantager og Biobit eller Dipel mod kålfluelarver i grønsager. Biologiske midler, som endnu ikke har en endelig godkendelse, skal også føres i journalen.

Hvis der anvendes plantebeskyttelsesmidler på den økologiske bedrift, så skal der føres en sprøjtejournal (marklogbogen), der for hver enkelt mark viser, hvad der er anvendt. Fra vækstsæsonen 2010/11 skal landbrug over 10 ha og gartnerier, frugtplantager, planteskoler m.v., med en årlig omsætning på 50.000 kr. eller derover - indberette deres forbrug af plantebeskyttelsesmidler til Plantedirektoratet. Første indberetning skal foretages i perioden 1. oktober 2011 til 31. marts 2012.

Plantedirektoratet har udviklet et system til denne indberetning – det kaldes Sprøjtejournalindberetning (SJI). Indberetningen kan ske på papir, men der er krav om at ejendomme med mere end 25 ha skal gøre det elektronisk. Den elektroniske indberetning kan gøres samtidig med indberetningen af gødningsregnskabet.

Mark- og gødningsplaner

Samtidig med starten på planperioden 2010/11, trådte en del nye tiltag i kraft. De vil efterfølgende blive gennemgået i to hovedområder:

Efterafgrødereglene

Siden indførelsen af efterafgrødereglene har det været kendt at økologernes særbehandling ville ophøre med indgangen til planperioden 2010/11. De nye krav er anderledes end det vante. Følgende er ændret:

- Kravet til hvornår man skal have pligtige efterafgrøder træder i kraft, når der dyrkes mere end 10 ha – tidligere var det defineret som et matrikelareal på 10 ha.
- Muligheden for at lade pligtige efterafgrøder blive erstattet af 100 % vintergrønne marker eksisterer ikke mere.
- Kravet om pligtige efterafgrøder kan dækkes af opsparede efterafgrøder fra de foregående fire planperioder.

Er dit efterafgrødegrundareal mindre end 10 ha, eller driver du udelukkende væksthusholdning, frugtplantage, planteskole eller skovbrug, så er du fritaget for at skulle etablere pligtige efterafgrøder.

Alle andre skal følge kravene, som fremgår af tabel 1. Tabellen viser krav til pligtige ef-

terafgrøder i forhold til ejendommens dyrkede areal og hvor meget husdyrgødning, der er anvendt. De sædvanlige former for efterafgrøder gælder stadig, men som noget nyt er det nu muligt at bruge 5 alternative metoder til at opfylde kravet om efterafgrøder. For økologerne er der dog kun 3 alternativer idet økologer er afskåret fra at bruge den ene (kvotereduktion) mens afbrænding af fiberfraktionen i økologisk gylle er utænkelig. De tre reelle alternativer er:

Mellemafgrøder – der skal 2 ha mellemafgrøder til at erstatte 1 ha efterafgrøder. Mellemafgrøden skal være olieræddike eller gul sennep. Mellemafgrøden skal være etableret senest 20/7 og den må tidligst nedmuldes 20/9. Metoden kan anvendes af økologer.

Udlæg af efterafgrøder hos anden virksomhed. Kræver at der bliver lavet en privatretlig aftale mellem parterne. Aftalen skal underskrives af begge parter. Økologer kan lave aftaler med konventionelle eller omvendt. Vær dog opmærksom på risikoen hvis en efterafgrøde ikke bliver godkendt. Den, som lægger areal til efterafgrøderne, rammes af de støttereduktioner, der kan komme i forbindelse med en KO-sag.

Etablering af energiafgrøder. Pil, poppel, el og elefantgræs kan anvendes og 1 ha energiafgrøder modsvarer 0,9 ha efterafgrøder. Denne ordning er en mulighed, hvis man kan finde afsætning for energiafgrøden.

Separation af fiberfraktionen i gylle og efterfølgende forbrænder den i et godkendt anlæg, så kan man erstatte pligtige efterafgrøder. Afbrænding af fiberfraktion fra 25 DE modsvarer 1 ha pligtige efterafgrøder. Denne mulighed synes ikke at være noget for økologer.

Tabel 1. Krav til pligtige efterafgrøder i forhold til ejendommens dyrkede areal og hvor meget husdyrgødning, der er anvendt

Dyrkede areal	Under 10 ha	Over 10 ha
Større end eller lig med 0,8 DE/ha	Intet krav	14% pligtige efterafgrøder der kan erstattes af opsparede efterafgrøder erstattes helt eller delvist ved at anvende en eller flere af de fem alternativer til udlægning af efterafgrøder
Under 0,8 DE/ha	Intet krav	10% pligtige efterafgrøder der kan erstattes af opsparede efterafgrøder erstattes helt eller delvist ved at anvende en eller flere af de fem alternativer til udlægning af efterafgrøder

Hvis man ønsker at bruge alternativerne, så skal det anføres i EB-ansøgningen for 2011. Planlægning skal fremgå af EB-indberetningen 2011

Dyrkningsrelaterede tiltag

Grønvækst indeholder også en nogle nye regler omkring jordbehandling om efteråret forud for en vårafgrøde. Konventionelle må fremover ikke foretage den slags jordbearbejdninger, mens økologer må fortsætte med ukrudtsbehandlinger efter høst forud for en vårafgrøde.

Afslutningen af en fodergræsafgrøde bliver fra og med efteråret 2011 omfattet af nogle nye regler. En af begrænsningerne bliver at det ikke tillades at så vintersæd efter fodergræs (se figur 2).

På marker med JB-7-9 kan fodergræsset vinterpløjes i perioden 1.nov. til 31. maj, mens det for alle andre jordtyper først må ske i perioden 1. feb. til 31. maj. Omlægning af fodergræs til fodergræs kan foretages fra 1. feb. til 15. aug.

Da denne regel inkluderer brug af JB-tal. Så kunne der være grund til at sikre sig, at det er de rigtige tal, som er anført i jeres markplan. Hvor der er anført JB5-6 hvor det skulle være JB7, så kan det rettes, men det påhviler jer at have dokumentationen i orden. I yderste fald skal der bruges en teks-

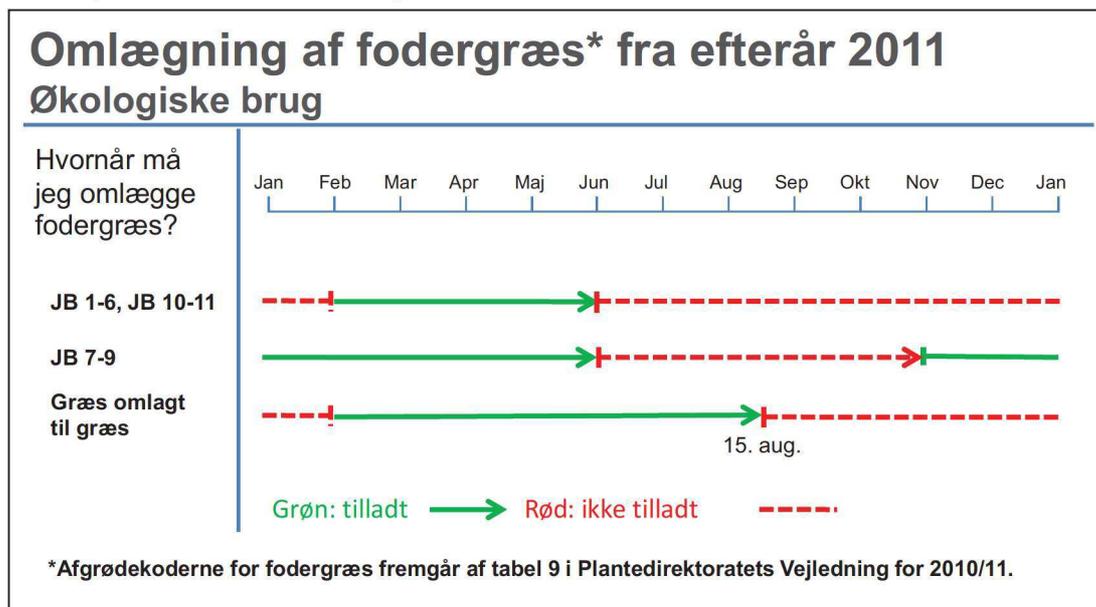
turanalyse til at fastslå om indholdet af ler berettiger til brugen af JB7.

De nye regler kan betyde nogle udfordringer hos økologer med lettere jordtyper. Hvis foråret er tørt, så vil en vintersæd efter kløvergræs nok betyde den bedste udnyttelse af kvælstoffet.

Figur 3 viser tre eksempler på opbygningen af sædskifter, der lever op til de nye regler. I alle eksempler er der rigeligt med pligtige efterafgrøder. Det betyder at der kan opspareres en buffer til brug, hvis en efterafgrøde kikker eller der er behov for en rod ukrudtsbehandling.

Vandplaner

En sidste del af dette indlæg skal gå på de vandplaner, som er ved at blive udmøntet. Hele Danmark er blevet kortlagt med henblik på at finde de områder, som er mest sårbare for udvaskning. Det betyder at nogle af jer fremover kan blive pålagt flere eller skærpede krav til at begrænse risikoen for udvaskning af N & P. Randzonerne langs vandløb og søer bliver efter al sandsynlighed forøget fra de nuværende 2 m til 10, 20 eller 30 m. Brugen af randzonen vil blive begrænset til afgræsning og/eller slæt men uden gødskning. Det bliver kommunerne, som skal udstikke reglerne for anvendelse og reglerne kan komme til at variere fra område til område.

Figur 2. Oversigt over hvornår du som økolog kan omlægge fodergræs.

5. marksskifte, lettere jordtype, ingen husdyrgødning. Grundareal er 24 ha og Pl. Efterafg. Er 8 ha = 33 %																									
JB 1 - 6		2010					2011					2012													
Skifte	Ha	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1	8																								
2	8																								
3	8																								
4	8																								
5	8																								
I alt	40																								

5. marksskifte, svær lerjord, ingen husdyrgødning. Grundareal er 24 ha og Pl. Efterafg. Er 8 ha = 33 %																									
JB 7 - 9		2010					2011					2012													
Skifte	Ha	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1	8																								
2	8																								
3	8																								
4	8																								
5	8																								
I alt	40																								

3. marksskifte, JB 1-6, ingen husdyrgødning. Grundareal er 16 ha. Pl. Efterafg. (mellemafgrøde) er 8 x 50% = 4 ha (25 %)																									
JB 1 - 6		2010					2011					2012													
Skifte	Ha	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
1	8																								
2	8																								
3	8																								
I alt	24																								

Figur 3. Tre eksempler på sædskifter, som lever op til de nye regler. Der er to 5-marksskifter på henholdsvis JB 1-6 og JB 7-9, hvor der er en almindelig efterafgrøde udlagt i kornet eller sået inden 20/8 efter høst. Det nederste sædskifte er et 3 marksskifte på JB 1-6, hvor de pligtige efterafgrøder udelukkende dækkes af mellemafgrøder. At lægge mellemafgrøden ind, betyder i dette tilfælde at der både laves plads til en rodokrudtsbehandling om sommeren og man undgår at skulle have to vårafgrøder efter hinanden.

Signatur forklaring

Kl.græs
Kl.græs el. vikke/rug
Vårsæd 1
Vårsæd 2
Vintersæd 1
Jordbeh. = sort jord
MA - korsblomst
EA - Rajgr./korsbl.

En voksende del af konventionelle såvel som økologiske husdyrbrugere får nye miljøgodkendelser. Hvis du skal aftage husdyrgødning fra en husdyrproducent, med en miljøgodkendelse fra 1/1 2007 eller senere, så skal du have en § 16 godkendelse før du må modtage gødningen. Et tilbud om at kunne aftage gylle fra en konventionel skal derfor først accepteres, når I kender alle detaljer.

HUSK

Fra 1. januar 2011 skal flydende husdyrgødning nedfældes når det udbringes på græsmarker eller sortjord.

Billede 1. Pas på med for store og tunge gyllevogne for ikke at få for store strukturskader. Foto: Thorkild Birkmose, Videncentret for Landbrug.